

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Net op zee ten noorden van de Waddeneilanden

Tussentijds toetsingsadvies over het milieueffectrapport

15 juli 2020 / projectnummer: 3389

1 Advies in het kort

TenneT, de beheerder van het Nederlandse hoogspanningsnet, wil het nieuwe windpark dat ten noorden van de Waddeneilanden op zee zal worden gebouwd, op dat net aansluiten. De energie zal met twee ondergrondse wisselstroomkabels worden getransporteerd naar het hoogspanningsstation bij Burgum, Vierverlaten of Eemshaven Oudeschip. Ter onderbouwing van een besluit over deze aansluiting wordt een milieueffectrapport (MER) opgesteld.

De ministers van Economische Zaken en Klimaat en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties hebben de Commissie voor de milieueffectrapportage gevraagd om het deel van het MER te beoordelen dat nu gereed is, het 'MER fase 1'. Daarin zijn de milieugevolgen vergeleken van de mogelijke kabelroutes tussen het aan te leggen park en de drie aansluitpunten op het net. De routes en aansluitpunten zijn in figuur 1 van dit advies in beeld gebracht. Op grond van deze en andere¹ informatie zullen de ministers het 'voorkeursalternatief' kiezen, dat is de route die in het tweede deel van het MER in detail zal worden onderzocht. In dit advies beantwoordt de Commissie de vraag of alle informatie beschikbaar is om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen bij het kiezen van die route.

Wat blijkt uit het MER fase 1?

Het MER fase 1 vat het vooronderzoek naar mogelijke kabelroutes en aansluitpunten op het hoogspanningsnet helder samen.² Het laat ook zien hoe overleg met belanghebbenden tot bijstelling van de te onderzoeken routes heeft geleid.³ Het MER behandelt alle relevante milieuonderwerpen op een detailniveau dat past bij de te voeren discussie. Goed en uitgebreid kaartmateriaal brengt alle gebruiksfuncties en milieubelangen in beeld.⁴ Mogelijke aanlegtechnieken en waar ze kunnen worden ingezet, zijn helder beschreven.⁵ Ook beschrijft het MER waar maatregelen nodig zijn om effecten te beperken en welke dat kunnen zijn. Uit de analyses komt naar voren dat ongeacht de gekozen route belangrijke negatieve effecten zullen optreden, die qua aard en omvang wel per route anders zullen zijn. Het gaat bijvoorbeeld om effecten op de natuur (bij alle routes), of op het landschap en aardkundige waarden (routes naar Burgum en Vierverlaten).

Oordeel over het MER fase 1

Op twee punten ontbreekt volgens de Commissie nog de onderbouwing van gemaakte keuzes of van gebruikte informatie. Het gaat om:

- *De ordening en waardering van effecten en alternatieven:* in hoeverre een route in aanmerking komt, hangt af van het al dan niet optreden van 'sterk negatieve' en 'onderscheidend negatieve' milieueffecten. Voor de Commissie is in een aantal belangrijke gevallen niet duidelijk hoe met deze beide criteria is omgegaan en hoe de ordening van de

---

¹ Het gaat om informatie over kosten, omgeving, techniek en toekomstvastheid en om een nog uit te brengen regioadvies.

² Zie bijlage I bij het hoofdrapport.

³ Zie paragraaf 1.3 in bijlage I bij het hoofdrapport.

⁴ Zoals: andere kabels en transportleidingen, visserij- en zandwingebieden, landbouwgebied dat gevoelig is voor zoute kwel, woningen waar geluidhinder kan optreden, te beschermen monumenten en landschappen, en kwetsbare natuur, zoals ligplaatsen van zeehonden, broedplaatsen en hoogwatervluchtplaatsen voor vogels, en gebieden met aangepast beheer voor weide- of akkervogels.

⁵ Zie bijlage III bij het hoofdrapport.

alternatieven dus is bepaald. Ze adviseert om het gebruik van de criteria zowel te verduidelijken als te onderbouwen. Leidt dat tot herwaardering van effecten en alternatieven dan moet worden aangegeven wat dat betekent voor de algemene conclusies in de samenvatting van het MER en in het hoofdrapport (zie paragraaf 2.2 van dit advies).

- *Vertroebeling van de Waddenzee:* de modelberekeningen voor troebelheid gaan gepaard met onnauwkeurigheden. Maar hoe bij de effectbeoordeling met die onnauwkeurigheden is omgegaan, is onduidelijk. De Commissie adviseert om de bruikbaarheid van de gegevens voor de effectbeoordeling beter te onderbouwen en hierbij specifiek aandacht te besteden aan de definitie van de achtergrondwaarde en aan de vertaling van troebelheidswaarden naar ecologische effecten (zie paragraaf 2.3 van dit advies).

De Commissie adviseert hierna pas het voorkeursalternatief te kiezen, zodat nog met deze informatie rekening kan worden gehouden.

Figuur 1

Routes die worden onderzocht voor het aansluiten van het windenergiegebied 'ten noorden van de Waddeneilanden' op het hoogspanningsnet. Bron: bijlage 1 bij het hoofdrapport, blz. 25.

Achtergrond

Voor de realisatie van het net op zee ten noorden van de Waddeneilanden is niet alleen een inpassingsplan nodig, maar ook vergunningen, en ontheffingen op grond van de Waterwet, de Wet natuurbescherming en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Er moet een plan- en project-MER worden opgesteld vanwege de lengte van het tracé (zie categorie D 24.2 van het Besluit milieueffectrapportage), de omvang van de grondwateronttrekking (categorie D15.2) en de mogelijk schadelijke gevolgen voor de natuur (zie art. 7.2a Wet milieubeheer).

TenneT stelt de onderzoeksrapporten op die voor dit project nodig zijn, waaronder het MER. Het bevoegd gezag besluit over het inpassingsplan. In dit geval zijn dat de ministers van Economische Zaken en Klimaat en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Rol van de Commissie voor de milieueffectrapportage

De onafhankelijke Commissie voor de milieueffectrapportage is bij wet ingesteld om te adviseren over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij schrijft het dus niet. Zij stelt voor ieder advies een werkgroep sa-

men van onafhankelijke deskundigen. De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt door nummer 3389 op www.commissiener.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Toelichting op het oordeel

2.1 MER fase 1 op hoofdlijnen

Het MER laat zien dat op het deel van iedere route dat door de Noordzee loopt, zich steeds dezelfde en nagenoeg even grote effecten voordoen. Op alle routes is er sprake van (mogelijke) conflicten met bijvoorbeeld de scheepvaart en de zandwinning. De delen door de Waddenzee leiden alle tot negatieve effecten op de natuur, weliswaar deels op andere locaties en op andere soorten. Die effecten kunnen waarschijnlijk niet volledig worden voorkomen. Bij alle routes op land treden tal van kleine en grotere effecten op. Voorbeelden zijn: beïnvloeding van een grondwaterbeschermings- of waterwingebied (Burgum), schade aan het (coulisse)landschap (Burgum en Vierverlaten), kans op verzilting van landbouwgronden (Vierverlaten en Eemshaven), verstoring van weidevogelgebied (Vierverlaten en Eemshaven) of geluidhinder en aantasting van het landschap door het transformatorstation (Burgum). In een aantal gevallen kunnen die conflicten worden ontweken met een routeaanpassing of (deels) met maatregelen worden voorkomen. Een voorbeeld van een maatregel is het gebruik van schermen tijdens de aanleg van de kabels om geluidhinder bij woningen tegen te gaan.

Het MER komt tot de conclusie dat er alleen sprake is van sterk negatieve effecten op de natuur in het Waddengebied, en dat die bij drie van de routes zodanig groot zijn dat ze alle drie verder buiten beschouwing kunnen worden gelaten. Het gaat om de route Burgum–West, die vanwege de omvang van de stikstofdepositie op Ameland afvalt, Vierverlaten–Oost, waar te lang en te veel vertroebeling in de Waddenzee optreedt, en Eemshaven–Midden, die ook door vertroebeling en door de lange doorsnijding van het Waddengebied afvalt. In de volgende paragraaf gaat de Commissie in op het gewicht dat aan deze en andere effecten wordt toegekend.

2.2 Ordening en waardering van effecten en alternatieven

Inleiding

De Commissie waardeert het dat de samenvatting van het MER en het hoofdrapport alleen de sterk negatieve milieueffecten behandelen en negatieve effecten waarin de alternatieven zich van elkaar onderscheiden. Kiezen voor deze aanpak betekent wel dat de criteria ‘sterk negatief’ en ‘onderscheidend negatief’ afdoende moeten worden onderbouwd en toegepast. Dat is volgens haar nu onvoldoende het geval.

Op grond van beide criteria wordt bepaald welke informatie uit de achtergrondrapporten wordt opgenomen in de samenvatting en het hoofdrapport en dus de keuze van het voorkeursalternatief kan beïnvloeden. Meer nog dan in een MER dat alle onderwerpen en bevindingen in vogelvlucht in de samenvatting en het hoofdrapport behandelt, moet bij de hier gekozen aanpak gewaakt worden voor een transparante en goed onderbouwde vertaling van

gedetailleerde bevindingen in onderliggende rapporten naar algemene conclusies in de samenvatting en het hoofdrapport. Immers, besluitvormers en insprekers lezen vooral deze documenten, die daarom een goede afspiegeling moeten zijn van de rest van het MER. Want wat in de samenvatting en het hoofdrapport niet wordt genoemd, zal automatisch ook geen rol spelen bij het maken van een keuze. Omdat het al dan niet sterk negatief scoren van een alternatief afhangt van de waardering van de effecten, kan een andere waardering wellicht tot een wat andere ordening leiden.

De Commissie vindt het daarom belangrijk dat het proces reproduceerbaar is vastgelegd. Ze sluit niet uit dat verduidelijking van de aanpak niets zal afdoen aan de conclusies van het MER, maar het is ook mogelijk dat bij meer dan de drie hiervoor genoemde routes sprake is van sterk negatieve effecten, wat betekent dat ze afvallen.

Ordening en waardering van natuureffecten

In het natuuronderzoek wordt terecht geconcludeerd dat op alle routes in de Waddenzee significant negatieve effecten aan de orde zijn en dat die niet volledig kunnen worden voorkomen. Het gaat om uiteenlopende, vaak onvergelykbare effecten, zoals:

- verstoring van broed- of foerageergebieden of hoogwatervluchtplaatsen van vogels;
- verstoring van ligplaatsen van zeehonden;
- schade aan leefgebieden van soorten door vergraving en/of vertroebeling;
- schade aan de kwaliteit van habitats en leefgebieden door depositie van stikstof.

Aan de betreffende natuurwaarden en de toegebrachte schade moet een gewicht worden toegekend. Dat is vooral belangrijk als significant negatieve effecten onvermijdelijk zijn en een ADC-toets⁶ moet worden uitgevoerd. De eerste stap van de ADC-toets moet namelijk leiden tot de keuze van het minst schadelijke alternatief. Een alternatief met duidelijk minder negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebied Waddenzee of andere Natura 2000-gebieden mag niet worden opzijgezet. Om die keuze goed te kunnen maken, moet de ordening van de alternatieven dus helder onderbouwd zijn.

In hoofdstuk 5 van het deelrapport 'Natuur' bij het MER zijn daarom aan alle effecten, zoals vernietiging van zeegrasvelden of verstoring van zeehonden, scores toegekend.^{7, 8} Vervolgens is in hoofdstuk 6 van het deelrapport uit al die scores een totaalscore afgeleid. Voor de Commissie is niet duidelijk hoe de deelscores zijn vertaald in een totaalscore. Daarbij is de vraag aan de orde in hoeverre de gehanteerde groepering van de instandhoudingsdoelstellingen (zoals samenvoegen voor soorten en splitsen voor habitattypen) gepast is en leidt tot een evenwichtig beeld van de risico's.

Het lijkt erop dat de invloed van verstoring is onderschat omdat de effecten ervan zouden kunnen worden beperkt door buiten de meest kwetsbare periode te werken of omdat vissen, zeezoogdieren en vogels bij verstoring kunnen uitwijken. De Commissie merkt in dit verband op dat gedurende het hele jaar in het Waddengebied te beschermen soorten aanwezig zijn,⁹

⁶ Met deze toets moet worden aangetoond dat er geen minder schadelijke alternatieven zijn (A), dat er dwingende redenen zijn van groot openbaar belang (D) en dat het verlies aan natuurwaarden vooraf kan worden gecompenseerd (C).

⁷ Die scores zijn toegekend op grond van drie criteria:
– de omvang van het effectgebied in relatie tot het verspreidingsgebied van soorten;
– de relatieve duur van de effecten inclusief eventuele herstelperiode;
– de relatieve gevoeligheid en uitwijkmogelijkheden.

⁸ Zie bijvoorbeeld de tabellen 5.2 en 5.3 op blz. 54 van het deelrapport 'Natuur'.

⁹ Zie hiervoor de ADC-toets NOZ TNW van 17 april 2020.

zodat werken buiten perioden waarin soorten kwetsbaar zijn, nauwelijks mogelijk is. In het MER wordt daarom onder andere geconcludeerd dat het aanleggen van de kabels in het meest ongunstige geval kan leiden tot verlies van een voortplantingsseizoen van bepaalde soorten.^{10, 11} Daarnaast worden naar het oordeel van de Commissie de gevolgen van uitwijken en van doorsnijden van uitwijklocaties voor de instandhoudingdoelstellingen van soorten onderschat. Het meerdere weken of maanden moeten uitwijken brengt ernstige risico's op verhoogde sterfte met zich mee door extra energieverlies.¹²

De Commissie vindt het dan ook nodig om de vertaling van deelscores naar een totaalscore te verduidelijken zodat beter kan worden bepaald wat het minst schadelijke alternatief is. Omdat ongelijksoortige effecten moeten worden gewogen, is het ordenen lastig, maar de Commissie is van oordeel dat proces zo veel mogelijk objectief en reproduceerbaar moet worden beschreven.

De Commissie adviseert om aan het MER een gevoeligheidsanalyse toe te voegen die laat zien welke instandhoudingsdoelstellingen, passend gegroepeerd, het meest kritisch zijn bij elke alternatief, zodat een evenwichtig beeld ontstaat van de risico's verbonden aan de alternatieven. Ze adviseert om pas daarna het alternatief te kiezen dat in fase 2 van het MER zal worden uitgewerkt.

Waardering van effecten op landschap, cultuurhistorische en archeologie

Het deelrapport 'Landschap, cultuurhistorische en archeologie' komt tot de conclusie dat er nergens sprake is van sterk negatieve effecten, maar alleen van negatieve effecten waarin de routes zich van elkaar onderscheiden. Het gaat om de eerder genoemde schade aan het coulisselandschap op de route naar Burgum en schade aan aardkundige waarden op de route naar Vierverlaten. Archeologie wordt als niet onderscheidend geclassificeerd en komt als aspect niet meer voor in het hoofdrapport.¹³

Het valt de Commissie verder op dat op alle routes, zowel op zee als op land, effecten op bekende archeologische waarden met '-' worden gescoord. Dat is deels het gevolg van het feit dat geen onderscheid is gemaakt tussen de effecten op zee en die op land en van het feit dat score vooral wordt bepaald door de effecten op zee. In geen enkel geval worden effecten als sterk negatief aangemerkt ('--') omdat het gaat om een beperkte (kans op) verstoring of omdat het effect kan worden gemitigeerd. Daarbij wordt opgraven van archeologische vindplaatsen die niet zijn te ontwijken door schuiven binnen het zoekgebied, gelijkgesteld aan schade voorkómen door aanpassen van de route.

Naar het oordeel van de Commissie is dat laatste onjuist en is conform de definitie in het MER sprake van een sterk negatief effect, namelijk: aantasting of vernietiging van bekende archeologische waarden die niet te mitigeren zijn. De niet-vermijdbare schade moet volgens de Commissie in de (samenvattende) beoordelingstabellen tot uiting komen. Dit is het geval bij

¹⁰ Zie blz. 58 van het deelrapport 'Natuur'.

¹¹ Bij niet-broedvogels duurt de verstoring ongeveer twee maal de tijd van de ingreep.

¹² Stillman R.A. & Goss-Custard J. 2009. *Individual-based ecology of coastal birds*. Biol. Rev. (2010), 85, pp. 413-434. 413 doi: 10.1111/j.1469-185X.2009.00106.x.

Verstoring kan leiden tot migratie, verhoogde jeugdsterfte en stress. Stress kan de overleving beïnvloeden. Langdurige blootstelling aan stress kan de gezondheid van dieren schaden. Er kunnen groeistoornissen en hormoonstoornissen ontstaan en het immuunsysteem kan worden aangetast (Wetenschappelijk Platform Zeehonden Waddenzee. 2002. *Compilatie van gegevens over zeehonden en zeehondenopvang in de Nederlandse Waddenzee*).

¹³ Zie hiervoor tabel 6.6 op blz. 49.

Burgum–West waar twee laatmiddeleeuwse huisplaatsen geheel binnen het tracéalternatief vallen en niet te vermijden zijn.¹⁴ Omgekeerd zijn geen archeologische vindplaatsen bekend, noch is er in algemene zin sprake van een archeologische verwachting bij de tracé-alternatieven van de Eemshaven. Toch hebben deze alternatieven een ‘–’gescoord. Deze uitkomst is het gevolg van het combineren van zee–en landtracé ’s. Door de methode van aggregatie verdwijnen de onderscheidende effecten op land.

De Commissie adviseert om niet-vermijdbare schade aan archeologische waarden in de beoordelingstabellen in het MER aan te merken als ‘sterk negatief effect’ en om ook de aan/afwezigheid van archeologische waarden weer te geven, zodat de beoordeling in lijn is met de definities die in het MER worden gehanteerd. Ga ook na wat het onderscheid tussen zee en land betekent voor het onderscheid tussen de alternatieven. Ze adviseert om pas daarna het alternatief te kiezen dat in fase 2 van het MER zal worden uitgewerkt.

Aardgaswinning Waddenzee

De drie routes naar Burgum doorkruisen een gebied dat wordt beïnvloed door de gaswinning van de NAM. In het MER en het deelrapport ‘Bodem en water op zee’ wordt nu niet stilgestaan bij het feit dat in dat gebied het monitoringsprogramma voor het ‘Hand aan de kraan’-principe wordt uitgevoerd. Vertroebeling, verstoring en aantasting van habitats door de aanleg van kabels kunnen dan ecologische effecten in het kombergingsgebied van het Pinkegat of de Zoutkamperlaag veroorzaken, die niet het gevolg zijn van activiteiten van de NAM, maar die wel interfereren met het monitoringsprogramma. Hierdoor kan mogelijk onterecht discussie over ‘Hand aan de kraan’ ontstaan.

De Commissie adviseert om na te gaan in hoeverre bij de routes naar Burgum het monitoringsprogramma voor het ‘Hand aan de kraan’-principe negatief kan worden beïnvloed. Is dat het geval, beschrijf dan hoe dit bij de beoordeling wordt betrokken.

2.3 Vertroebeling Waddenzee in de aanlegfase

De troebelheid van de Waddenzee tijdens de aanleg van de kabel wordt enerzijds bepaald door natuurlijke factoren zoals de stroming en de golfwerking, de aanvoer van slib vanuit de Noordzee en het slibgehalte van de bodem. Anderzijds wordt ze bepaald door de hoeveelheid sediment die bij de aanleg wordt omgewerkt in relatie tot de lokale morfologie en de wijze van aanleg.

Met waterbewegingsmodellen voor de oostelijke Waddenzee en de Eems–Dollard en met een golfmodel zijn de hydrodynamische condities bepaald die vervolgens zijn gebruikt voor het berekenen van de troebelheid.¹⁵ De berekende troebelheidswaarden geven de absolute toename in troebelheid weer.

Over de invoergegevens en gebruikte modellen stelt de Commissie het volgende vast:

- De twee stromingsmodellen maken gebruik van een relatief gedateerde bodemligging. Voor het Waddenzee–model wordt een bodemschematisatie gebruikt uit 2008–2011. Voor het Eems–Dollard–model betreft het data uit 2005.

¹⁴ Deelrapport ‘Landschap, cultuurhistorie en archeologie’, blz. 72.

¹⁵ Zie hiervoor paragraaf 4.3 van het deelrapport ‘Bodem en water op zee’.

- De keuze voor deze modellen is gebaseerd op de overweging dat beide RWS/Deltares-modellen gekalibreerd zijn en daarmee direct beschikbaar voor het project.
- Daar waar de huidige morfologie sterk afwijkt van die in de modellen, is de locatie van het sediment dat bijvoorbeeld bij ingraven of baggeren vrijkomt, aangepast.

De samenstelling van het bodemsediment, met name het slibgehalte is afgeleid uit de Sedi-mentatlas voor de Waddenzee. In het MER wordt geconstateerd dat er inconsistenties zitten in deze gegevens. In het deelrapport worden slibpercentages gehanteerd van 0,50 – 5,84 %. Delen van de bodem van de Waddenzee zijn echter zeer slibrijk en ook de (natuurlijke) achtergrondconcentraties in de waterkolom kunnen hoog zijn.¹⁶

Dit leidt tot onnauwkeurigheden in de modelberekeningen voor troebelheid. Hoe met die onnauwkeurigheden is omgegaan bij de effectbeoordeling, is onduidelijk. Voor zeven van de negen trajecten vallen de variaties in berekende troebelheidswaarden naar verwachting binnen de “ruis” van het model, waardoor het niet is te gebruiken om deze trajecten op dit punt van elkaar te onderscheiden. Voor twee van de trajecten — Vierverlaten Oost en Eemshaven-Midden — wijken de vertroebelingswaarden significant af van de achtergrondwaarden. Op basis van expert judgement wordt verwacht dat dit kan leiden tot negatieve effecten op de natuur. De sterke mate van vertroebeling in deze trajecten is mede een gevolg van het volume sediment dat moet worden omgewerkt en van de technieken die daarvoor moeten worden gebruikt.

Naar het oordeel van de Commissie maakt het MER onvoldoende duidelijk hoe de achtergrondwaarde voor de troebelheid is gedefinieerd en op grond van welke criteria de troebelheidswaarden zijn vertaald naar ecologische effecten en naar gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen in Natura 2000-gebieden.¹⁷

De Commissie adviseert om beter toe te lichten

- hoe de achtergrondwaarde voor de troebelheid is gedefinieerd;
- wat deze definitie betekent voor de bruikbaarheid van de gegevens over vertroebeling die tijdens de aanleg van de kabels in de Waddenzee optreedt;
- hoe deze waarden zich verhouden tot de kritische waarden waarboven effecten optreden op de biotiek, zoals negatieve effecten op de primaire productie.

De Commissie adviseert om pas daarna het alternatief te kiezen dat in fase 2 van het MER zal worden uitgewerkt.

De Commissie adviseert om in het MER fase 2, waarin het gekozen route in detail wordt onderzocht, de troebelheidsberekeningen te verbeteren zodat de nauwkeurigheid en bruikbaarheid van de modelberekeningen groter wordt. In dit verband beveelt zij het volgende aan:

- Maak voor de modelberekeningen gebruik van de meest actuele gegevens van de bodemligging in het desbetreffende deel van de Waddenzee.
- Hanteer ook de meest recente gegevens voor de korrelgrootteverdeling van het wadsediment en voor het slibgehalte. Gebruik hiervoor eventueel de SIBES database¹⁸ van het NIOZ, desgewenst aangevuld met monsters verzameld langs de gekozen route.
- Vergroot de bruikbaarheid van het model door een goede kalibratie en validatie met bestaande data over waterbeweging en, zo mogelijk, sedimentconcentraties.

¹⁶ Bureau Waterproof Marine Consultancy & Services, 2019. Metingen Holwerd Ameland, T0 meetrapport.

¹⁷ Bijvoorbeeld in relatie tot tabel 4.1 op blz. 33 van het deelrapport ‘Bodem en water op zee’.

¹⁸ SIBES – Synoptic intertidal Benthic Survey. Jaarlijkse bodemmonsters op een grid van 500 x 500 m

- Daarnaast is het belangrijk om voor de interpretatie en de beoordeling van de effecten van vertroebeling de gegevens zo te presenteren dat inzicht wordt verkregen in:
  - zowel de absolute als relatieve toename in slibgehalten in het gebied ten opzichte van natuurlijke achtergrondwaarden, dus niet alleen ten opzichte van kristalhelder water;
  - hoe de slibgehalten zich verhouden tot de kritische waarden voor organismen in het gebied met specifieke aandacht voor het areaal aan (zee)oppervlak dat wordt beïnvloed, de duur van de vertroebeling en de specifieke omstandigheden voor habitats en leefcondities voor soorten die deel uitmaken van de instandhoudingsdoelstellingen.

BIJLAGE 1: Projectgegevens tussentijdse toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

dr. Theo Fens

prof. dr. Piet Hoekstra

dr. Johan Lembrechts (secretaris)

dr. Heleen van Londen

ir. Kees Slingerland (voorzitter)

ing. Rob Vogel

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Een inpassingsplan en diverse vergunningen, waaronder een vergunning op grond van de Waterwet

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het [Besluit milieueffectrapportage](#) geven aan om welke activiteiten het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om de activiteit D24.2, "de aanleg van een ondergrondse hoogspanningsleiding". Een MER is ook nodig omdat effecten op Natura 2000-gebieden optreden die in een Passende beoordeling moeten worden beschreven. Daarom wordt een gecombineerd plan-/project-MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluit

Ministers van EZK en BZK

Initiatiefnemer besluit

Voor het inpassingsplan: Ministers van EZK en BZK

Voor de vergunningen: TenneT

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

Het bevoegd gezag heeft de Commissie in deze fase niet in de gelegenheid gesteld om zienswijzen bij haar advies te betrekken.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3389](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

